

Biblioteki w krainie fiordów

Ewa Piotrowska

Biblioteka Główna Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie

Streszczenie

W artykule omówiono funkcjonowanie bibliotek norweskich na przykładzie Biblioteki Narodowej w Oslo, Biblioteki Uniwersyteckiej w Bergen oraz Biblioteki Publicznej w Stavanger. Zaprezentowano nowoczesny architektonicznie budynek Biblioteki Publicznej w Vennesla. Poruszono zagadnienia związane z bibliotekarstwem norweskim (kształcenie bibliotekarzy, organizacje bibliotekarskie, wypożyczenia międzybiblioteczne, czytelnictwo), a także przedstawiono projekt Biblioteki Końca Świata.

Słowa kluczowe

Norwegia, Biblioteka Narodowa w Oslo, Biblioteka Uniwersytecka w Bergen, Biblioteka Publiczna w Stavanger, Biblioteka Publiczna w Vennesla, Biblioteka Końca Świata, bibliotekarstwo norweskie

Wstęp

Norweskie biblioteki szkół wyższych oraz biblioteki szkolne podlegają Ministerstwu Edukacji i Badań Naukowych, z kolei Ministerstwo Kultury ma pod swoją opieką biblioteki publiczne. Finansowana przez budżet państwa Biblioteka Narodowa jest najważniejszą instytucją wspierającą rozwój bibliotekarstwa w Norwegii.

Kraj podzielony jest na 19 okręgów (regionów), a w każdym z nich działa finansowana przez samorząd okręgu biblioteka okręgowa, zajmująca się doradztwem dla bibliotek lokalnych, inicjująca projekty oraz działania wspierające rozwój kompetencji pracowników. Okręgi z kolei dzielą się na gminy (430), w których zgodnie z Public Library Act musi funkcjonować co najmniej jedna biblioteka gminna. W Norwegii działa około 800 bibliotek publicznych, w tym biblioteki mobilne dla terenów wiejskich. Niektóre z nich posiadają specjalne programy dla imigrantów, także dla Polaków, którzy stanowią największą grupę spośród przebywających w Norwegii cudzoziemców.

Ustawa o szkolnictwie wyższym obliguje wszystkie uczelnie do posiadania własnej biblioteki. W kraju działa ponad 150 tego typu placówek, zarówno w uczelniach państwowych, jak i prywatnych. Podobnie dostęp do bibliotek zapewniać muszą zgodnie z ustawą o szkolnictwie, szkoły podstawowe i średnie. Funkcjonuje ponad 3500 bibliotek szkolnych, niektóre z nich są połączone z bibliotekami publicznymi.

Biblioteka Narodowa w Oslo (Nasjonalbiblioteket)

Nasjonalbiblioteket (www.nb.no) jest stosunkowo nową instytucją, a pierwszy oddział placówki został uruchomiony w 1989 roku w mieście Mo i Rana na północy kraju. Przed jej powstaniem funkcję biblioteki narodowej spełniała Biblioteka Uniwersytetu w Oslo. Instytucja gromadzi egzemplarze obowiązkowe, opierając się na Ustawie z 1990 roku, która nakłada na wydawców obowiązek dostarczania wszystkich rodzajów materiałów, w tym dokumentów cyfrowych. Norweska Biblioteka Narodowa posiada dwie lokalizacje - kolekcja jest przechowywana w podziemnych magazynach w Oslo oraz w znajdujących się w górach magazynach w Mo i Rana, gdzie gromadzone są egzemplarze obowiązkowe oraz odbywa się digitalizacja.

Zdj. 1. Mapa pokazująca lokalizacje norweskiej Biblioteki Narodowej: Oslo oraz Mo i Rana; automatyczny system magazynowania w Mo i Rana.

Źródło: <http://www.ala.org/alcts/ano/v16/n5/ifla05>.

Zdj. 2. Budynek Nasjonalbiblioteket w Oslo (dawna Universitetsbiblioteket).

Źródło: <http://www.lonelyplanet.com/news/2016/01/19/extremely-rare-atlas-discovered-in-norway-thanks-to-reddit/>.

Księgozbiór przechowywany w Oslo liczy ponad milion dokumentów, a większość z nich może być zamawiana tylko do Czytelni oraz Czytelni Zbiorów Specjalnych. Budynek biblioteki został zbudowany w 1913 roku jako siedziba Biblioteki Uniwersyteckiej, przeniesionej w 1998 roku do głównego kampusu uczelni. W starym gmachu pozostawiono większą część księgozbioru, który stał się podstawą kolekcji Biblioteki Narodowej. W latach 1999-2005 budynek biblioteczny przeszedł modernizację. Powstały trzy podziemne magazyny, a także dobudowano dziewięciopiętrowy gmach, mieszczący Norwegian Institute for Children's Books, Norwegian Institute of Local History oraz Norwegian Library of Talking Books and Braille.

Placówka stawia sobie za cel digitalizację całej swojej kolekcji. W 2006 roku rozpoczęto pracę nad stworzeniem cyfrowej biblioteki narodowej, a cały proces digitalizacji zbiorów ma potrwać około 20-30 lat. Książnica zawarła również umowy z wydawcami w celu udostępniania zbiorów chronionych prawem autorskim. Dzięki temu od roku 2012 działa w Internecie strona Bokhylla, umożliwiającą użytkownikom, korzystającym z IP zarejestrowanych w Norwegii, bezpłatny dostęp do wszystkich pozycji opublikowanych w roku 2000 i w latach wcześniejszych [1]. W momencie otwarcia serwis oferował 104 000 książek online. Dla porównania - do roku 2000 liczba wszystkich opublikowanych w Norwegii tytułów sięgnęła 250 000. Użytkownicy spoza Norwegii mogą korzystać z kolekcji w celach naukowych i edukacyjnych po uzyskaniu specjalnego zezwolenia, przyznanego na okres pół roku [2].

Zdj. 3. Czytelnia Główna w Bibliotece Narodowej w Oslo. Fot. E. Piotrowska.

Zdj. 4. Siedziba Biblioteki Narodowej w mieście Mo i Rana.

Źródło: <https://publicartnorway.org/prosjekter/national-library-of-norway-mo-i-rana/>.

W celu zwiększenia dostępu do digitalizowanych dokumentów, w 2010 roku Nasjonalbiblioteket dołączyła do serwisu Flickr [3]. Wszystkie udostępniane w ten sposób zbiory znajdują się w domenie publicznej.

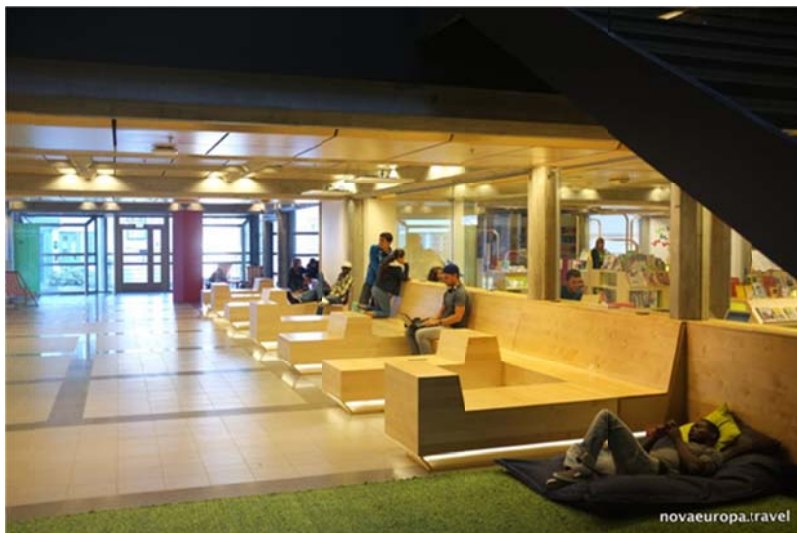
Biblioteka organizuje wystawy czasowe. Podczas swojej wizyty autorka niniejszego artykułu miała możliwość obejrzenia ekspozycji na temat powstania kinematografii w Norwegii, na której prezentowano zachowane fragmenty niemych filmów norweskich z początku XX wieku [4].

Biblioteka Publiczna w Stavanger (Stavanger bibliotek og kulturhus)

Biblioteka jest częścią nowoczesnego centrum kultury - Sølvsberget, będącego ważnym miejscem spotkań mieszkańców. Każdego dnia odwiedza je prawie 4000 osób. Sølvsberget zapewnia równy dostęp do informacji i wiedzy dla każdego, a 29% wizytujących stanowią imigranci, w tym też zamieszkujący Stavanger Polacy [5].

Zdj. 5. Sølvsberget. Stavanger bibliotek og kulturhus. Fot. E. Piotrowska.

Zdj. 6. Biblioteka Publiczna w Stavanger. Źródło: <http://www.novaeuropa.travel/cultural-intrusion-in-downtown-stavanger/>.

W bibliotece znajduje się wiele pomieszczeń do spotkań, imprez, warsztatów, pracy grupowej i indywidualnej, dla publiczności udostępniono również taras z widokiem.

Zdj. 7. Biblioteka Publiczna w Stavanger. Źródło:
<http://www.novaeuropa.travel/cultural-intrusion-in-downtown-stavanger/>.

Zdj. 8. Biblioteka Publiczna w Stavanger. Źródło: <http://www.novaeuropa.travel/cultural-intrusion-in-downtown-stavanger/>.

Razem z bibliotekami publicznymi i szkolnymi w Bergen, Trondheim i Kristiansand instytucja przygotowuje się do zakupu nowego systemu bibliotecznego. Wiele czynności bibliecznych (wypożyczanie, zwrot książek, prolongata) jest zautomatyzowana i użytkownik wykonuje je samodzielnie. Używając karty bibliecznej i kodu PIN, czytelnik może wejść do budynku biblioteki poza zwykłymi godzinami otwarcia placówki, gdy na pierwszym i drugim piętrze nie ma w pracy bibliotekarzy (już od godz. 8.00 aż do godz. 21 każdego dnia roboczego, w soboty od godz. 16-21, w niedziele - od godz. 12-21).

Zdj. 9. Biblioteka Publiczna w Stavanger. Miejsce do samodzielnego wypożyczania zbiorów.
Fot. E. Piotrowska.

Zdj. 10. Biblioteka Publiczna w Stavanger. Miejsce do samodzielnego zwrotu zbiorów.
Fot. E. Piotrowska.

Placówka organizuje kursy obsługi Internetu, udziela porad z zakresu IT, zapewnia dostęp do sieci bezprzewodowej. Dzięki aplikacji PressReader na tablety lub smartfony bezpłatnie wypożyczanych jest (do skorzystania na miejscu lub w domu) ponad 6000 gazet i czasopism elektronicznych z około 100 krajów w 60 językach. Biblioteka udostępnia też przy pomocy aplikacji OverDrive ponad 550 książek elektronicznych i ponad 280 audiobooków w języku angielskim.

Zdj. 11. Biblioteka Publiczna w Stavanger. Fot. E. Piotrowska.

W strefie uczenia się użytkownicy korzystają ze subskrybowanych baz danych, biorą udział w warsztatach na temat rzeczywistości wirtualnej, programowania, cyfrowych źródeł edukacyjnych itp. Dzięki 60 wolontariuszom z wyższym wykształceniem trzy razy w tygodniu uczniowie i studenci mogą bezpłatnie otrzymać pomoc przy odrabianiu zadań domowych. W bibliotece organizowane są też cztery razy w tygodniu tzw. *language cafe* - spotkania z wolontariuszami dla obcokrajowców w celu ćwiczenia języka norweskiego dla osób początkujących i zaawansowanych.

**Zdj. 12. Biblioteka Publiczna w Stavanger. Kącik dla dzieci.
Fot. E. Piotrowska.**

Częścią instytucji jest biblioteka międzynarodowa. Ma jedną z największych kolekcji obcojęzycznych w Norwegii, posiada prawie 50 000 książek dla dorosłych oraz dla dzieci i nastolatków w około 50 językach, w tym w języku polskim. Oferuje też czasopisma obcojęzyczne, m.in. polski „Twój Styl”.

Zdj. 13. Biblioteka Publiczna w Stavanger. Fot. E. Piotrowska.

Zdj. 14. Biblioteka Publiczna w Stavanger. Fot. E. Piotrowska.

Zdj. 15. Biblioteka Publiczna w Stavanger. Fot. E. Piotrowska.

Biblioteka Uniwersytetu w Bergen

Biblioteka została założona w 1948 roku. Podstawą zbiorów stała się kolekcja Bergen Museum Library, pochodząca z 1825 roku. Universitetsbiblioteket jest akademicką biblioteką naukową otwartą dla szerokiej publiczności, spełniającą także funkcję biblioteki publicznej. Posiada 1 800 000 wydawnictw zwartych i periodyków, 400 000 dokumentów elektronicznych, 3600 manuskryptów, 284 000 fotografii, 41 000 map i atlasów, 6200 nagrań dźwiękowych. Składa się z 8 specjalistycznych bibliotek wydziałowych. Od 1981 roku biblioteka zaczęła używać narodowego systemu bibliotecznego BIBSYS.

Zdj. 16. Bibliotek for humaniora (Biblioteka Wydziału Humanistycznego).

Fot. E. Piotrowska.

Większość dokumentów wypożycza się na 4 tygodnie z możliwością prolongaty. Studenci i pracownicy używają jako kart bibliecznych swoich legitymacji, pozostali użytkownicy dostają karty biblieczne, z których można korzystać w każdej z 8 bibliotek. Wyszukiwanie pozycji ułatwia multiwyszukiwarka Oria.

Zdj. 17. Kawiarnia w Bibliotek for humaniora. Fot. E. Piotrowska.

W każdej placówce oferowana jest usługa *Book a librarian*, umożliwiającą umówienie się poprzez formularz internetowy na godzinne spotkanie z bibliotekarzem, który pomaga w wyszukiwaniu informacji, sporządzaniu bibliografii itp. Pomocą służą również bibliotekarze dziedzinowi.

**Zdj. 18. Universitetet i Bergen. Bibliotek for humaniora (Biblioteka Wydziału Humanistycznego).
Fot. E. Piotrowska.**

Pracownicy Uniwersytetu w Bergen mogą samoarchiwizować swoje publikacje naukowe w instytucjonalnym repozytorium BORA (Bergen Open Research Archive), które zawiera prace magisterskie, doktorskie oraz pełne teksty innych dokumentów.

**Zdj. 19. Urządzenie do samodzielnego wypożyczania książek w Bibliotek for humaniora.
Fot. E. Piotrowska.**

Nowoczesna architektura bibliotek - Biblioteka i Centrum Kultury w Vennesla (Vennesla bibliotek og kulturhus)

Przykładem nowoczesnego i ciekawego architektonicznie budynku bibliotecznego jest siedziba Biblioteki i Centrum Kultury w małym mieście Vennesla na południu Norwegii. Placówka obsługuje populację ponad 12 000 mieszkańców miasta i gminy Vennesla w regionie Vest-Agder. W 2005 roku władze miejskie zdecydowały o przeniesieniu siedziby biblioteki do centrum miasta.

Zdj. 20. Vennesla bibliotek og kulturhus.

Źródło: <http://www.archdaily.com/209340/vennesla-library-and-culture-house-helen-hard>.

W zaprojektowanym w 2011 roku budynku znajduje się biblioteka, kawiarnia, mała scena, miejsca spotkań i strefy administracyjne. Gmach został zbudowany w gęstej zabudowie miasta i charakteryzuje się prostym kształtem oraz dużą liczbą przeszkleń. Szklana fasada i loggia skierowane są na główny plac miasta. W dużej otwartej przestrzeni wewnętrznej przy ścianach mieszczą się stanowiska dla czytelników. Budynek jest energooszczędny, a wszystkie wewnętrzne i zewnętrzne ściany, elementy wykończeniowe oraz częściowo dach wykonane są z drewna. Kilka publicznych funkcji zostało połączonych w jednej przestrzeni, a budynek jest łatwo dostępny z ulicy, z bryłą wkomponowaną w istniejącą zabudowę.

Zdj. 21. Biblioteka Publiczna w Vennesla. Fot. E. Piotrowska.

Zdj. 22. Biblioteka Publiczna w Vennesla. Fot. E. Piotrowska.

Zdj. 23. Biblioteka Publiczna w Vennesla. Fot. E. Piotrowska.

Zdj. 24. Biblioteka Publiczna w Vennesla. Fot. E. Piotrowska.

Zdj. 25. Biblioteka Publiczna w Vennesla. Fot. E. Piotrowska.

Zdj. 26. Biblioteka Publiczna w Vennesla. Fot. E. Piotrowska.

Zdj. 27. Biblioteka Publiczna w Vennesla. Fot. E. Piotrowska.

Zdj. 28. Biblioteka Publiczna w Vennesla. Fot. E. Piotrowska.

Zdj. 29. Biblioteka Publiczna w Vennesla. Fot. E. Piotrowska.

Vennesla bibliotek og kulturhus oferuje 295 miejsc, mieści się tam teatr i kino, odbywają się koncerty. Biblioteka jest uważana za jedną z najładniejszych na świecie i zdobyła kilka nagród na międzynarodowych konkursach architektonicznych.

Zdj. 30. Vennesla bibliotek og kulturhus. Fot. E. Piotrowska.

Bibliotekarze norwescy

Przyszli bibliotekarze norwescy kształcą się w Instytucie Archiwistyki, Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej na Uniwersytecie w Oslo, na studiach dwustopniowych (licencjat, studia magisterskie) oraz w programie jednorocznym [6]. W roku 1940 powstała Norwegian School for Librarians - pierwsza instytucja kształcąca bibliotekarzy norweskich w cyklu 9-miesięcznych szkoleń dla pracowników bibliotek publicznych. Od 1972 roku były to już studia trzyletnie, a następnie od 1983 roku wprowadzono dwuletnie uzupełniające studia magisterskie. Szkoła w 1994 roku jako wydział weszła w skład Uniwersytetu w Oslo. Jest to wiodąca instytucja kształcąca bibliotekarzy norweskich, ale podobne kierunki funkcjonują na kilku innych uczelniach w kraju (Tromsø University, Norwegian University of Technology and Natural Science, Agder University) [7].

Organizacje bibliotekarskie

W 1913 roku powstała Norwegian Library Association (NLA), mająca na celu promocję i rozwój usług bibliotecznych i informacyjnych [8]. Obecnie organizacja liczy 3000 członków, z czego 2000 to osoby, a pozostałe to instytucje. NLA należy do organizacji międzynarodowych IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions) i EBLIDA (European Bureau of Library, Information and Documentation Associations). Jest także inicjatorem i współtwórcą wielu międzynarodowych projektów, takich jak np. produkcja i dystrybucja podręczników akademickich w Afryce, rozwój bibliotekoznawstwa w Trzecim Świecie, fundacja edukacyjna dla studentów afrykańskich, praktyki dla studentów z krajów bałtyckich, odbudowa Biblioteki Narodowej w Sarajewie, wspieranie edukacji bibliotekarzy w Malawi.

Norwegian Union of Librarians powstała w 1993 roku w celu obrony interesów osób pracujących w zawodzie bibliotekarza [9]. Wcześniej profesja bibliotekarska była reprezentowana w wielu związkach zawodowych. Obecnie związek zrzesza 1800 członków, co stanowi więcej niż połowę liczby wszystkich zatrudnionych w Norwegii bibliotekarzy. Do organizacji mogą należeć pracownicy bibliotek z sektora państwowego i prywatnego.

Wypożyczenia międzybiblioteczne

Uczestniczka wyjazdu studyjnego dla bibliotekarzy w 2008 roku tak opisywała wypożyczenia międzybiblioteczne: „Ciekawym rozwiązaniem jest działający w regionie Østfold, w którym leży m.in. Oslo, system wypożyczeń międzybibliotecznych. Obsługiwany jest przez specjalną firmę, która codziennie bądź kilka razy w tygodniu, w zależności od potrzeb, odbiera z każdej z bibliotek materiały zamówione przez inną bibliotekę i dostarcza do zamawiającego własnym transportem. Swym działaniem obejmuje biblioteki uniwersyteckie, publiczne oraz szkolne. Wypożyczenia międzybiblioteczne są bardzo rozpowszechnione i szeroko wykorzystywane, o czym świadczy chociażby liczba wypożyczanych materiałów bibliotecznych

w bibliotece uniwersyteckiej w Oslo”[10].

Biblioteka Narodowa oraz większość bibliotek akademickich i naukowych w Norwegii używa systemu bibliotecznego BIBSYS (<http://www.bibsys.no/en/>). Czytelnicy składają samodzielnie elektroniczne zamówienia na dokumenty znajdujące się w innych bibliotekach. Wypożyczanie międzybiblioteczne odbywa się za pomocą multiwyszukiwarki Oria (<http://www.bibsys.no/oria-search/>), która umożliwia przeszukiwanie źródeł bibliotecznych, takich jak książki, artykuły, czasopisma, dokumenty muzyczne, filmy, dokumenty online. Aby zamówić kopię artykułu lub książkę osoba musi być zarejestrowana jako użytkownik biblioteki należącej do konsorcjum systemu BIBSYS.

Czytelnictwo

W kraju prowadzonych jest wiele działań wspierających czytelnictwo. Norwegowie dużo czytają, a poziom czytelnictwa należy do najwyższych na świecie. Państwo zapewnia dostęp do książek nawet w najbardziej odległych regionach. Norwegia liczy tylko 5 milionów ludności, a nakłady poczytnych książek wynoszą pół miliona egzemplarzy. Sprzedaż książek jest wolna od podatku VAT. Założona w 1978 roku organizacja NORLA (Norwegian Literature Abroad - <https://norla.no/en/pages>) promuje eksport literatury norweskiej poprzez wspieranie tłumaczeń książek na języki obce oraz przygotowywanie promocyjnych spotkań autorów za granicą. NORLA finansowana jest przez Ministerstwo Kultury i od 2004 roku miała udział w tłumaczeniu ponad 4200 tytułów norweskich na 65 języków.

W Norwegii znajduje się miejscowość Fjærland, mająca najwyższą w świecie liczbę książek na mieszkańca - przy populacji 300 osób znajduje się tam 12 księgarń i antykwariatów z ofertą 250 000 książek. „Dla zobrazowania tej ilości książek wystarczy powiedzieć, że ułożone jedna na drugiej utworzyłyby stos o wysokości czterech kilometrów” [11].

Biblioteka Końca Świata (Światowe Archiwum Arktyczne)

Spitsbergen, największa norweska wyspa leżąca na Morzu Arktycznym, Polakom kojarzy się ze Stacją Polarną, założoną w 1975 roku przez Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu. Na Spitsbergenie powstała też niezwykła biblioteka, zwana Domsday Library (Biblioteka Końca Świata), której oficjalna nazwa brzmi - World Arctic Archive (Światowe Archiwum Arktyczne). W magazynie, w starej kopalni w stałej temperaturze od -5 do -10 stopni Celsjusza, znajdują się dane gromadzone tylko w postaci cyfrowej, które mogą przetrwać 500-1000 lat. Biblioteka ma chronić dorobek ludzkości przed globalnym kataklizmem, wojną jądrową czy też klęskami żywiołowymi lub atakami hakerów. Do tej pory do projektu oprócz Norwegii przystąpiły tylko dwa państwa - Brazylia i Meksyk [12].

Podsumowanie

Przy dużym poziomie czytelnictwa i popularności literatury norweskiej nie dziwi rola, jaką odgrywają w krainie fiordów biblioteki różnych typów. Są to instytucje nowoczesne, bezpłatne i dostępne dla wszystkich. Wielkim ułatwieniem w korzystaniu ze zbiorów jest rozwinięty system wypożyczeń międzybibliotecznych, umożliwiający sprowadzenie książek z odległych miejscowości. Wiele księżnic norweskich mieści się w nowoczesnych i funkcjonalnych budynkach, projektowanych zgodnie z najnowszymi trendami w architekturze bibliotek. Instytucje te często łączą różne funkcje, np. biblioteki uniwersyteckie pełnią rolę ogólnodostępnych bibliotek publicznych, biblioteki szkolne łączone są z publicznymi, z kolei biblioteki publiczne są częściami centrów kulturalnych, spełniających funkcje trzeciego miejsca dla społeczności lokalnej. Ze względu na duży odsetek imigrantów, niektóre biblioteki posiadają księgozbiory obcojęzyczne, organizują też specjalne projekty dla cudzoziemców, np. kursy języka norweskiego [13].

Przypisy:

[1] S. A. Solbakk, *Wdrożenie depozytu cyfrowego w Bibliotece Narodowej Norwegii*, „Biblioteka”, [online], 2014, nr 18, s. 235-246 [dostęp: 2017-11-03]. Dostępny w World Wide Web: <http://pressto.amu.edu.pl/index.php/b/article/view/532>.

[2] *Access to bokhylla.no*. In *National Library of Norway* [online], 2017 [dostęp: 2017-11-03]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.nb.no/English/The-Digital-Library/Access-to-bokhylla.no>.

[3] *National Library*. In *Flickr* [online], 2017 [dostęp: 2017-11-03]. Dostępny w World Wide Web: https://www.flickr.com/people/national_library_of_norway/.

[4] XIV wyjazd edukacyjny bibliotekarzy do bibliotek norweskich zorganizowany przez Sekcję Bibliotek Szkół Wyższych SBP przy Zarządzie Okręgu w Katowicach.

[5] Na ponad 132 000 mieszkańców Stavanger, 22% populacji miasta stanowią osoby przybyłe z innych krajów.

[6] *Institutt for arkiv-, bibliotek- og informasjonsfag*. In *Høgskolen i Oslo og Akershus* [online], 2017 [dostęp: 2017-11-03]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.hioa.no/Om-HiOA/Fakultet-for-samfunnsvitenskap-SAM/ABI>.

- [7] R. A. Audunson, L. Gjestrum, *Training of librarians in Oslo*, "Scandinavian Library Quarterly", [online], 2012, Vol. 45, no. 3 [dostęp: 2017-11-03]. Dostępny w World Wide Web: <http://slq.nu/?article=volume-45-no-3-2012-7>.
- [8] *Norsk Bibliotekforening* [online], 2017 [dostęp: 2017-11-03]. Dostępny w World Wide Web: <http://norskbibliotekforening.no/om-foreningen/about-norwegian-library-association/>.
- [9] *Bibliotekarforbundet* [online], 2017 [dostęp: 2017-11-03]. Dostępny w World Wide Web: <http://bibforb.no/en/norwegian-union-of-librarians/>.
- [10] D. Budek, *Czy biblioteki w Szwecji i Norwegii są lepsze?*, „Biuletyn Informacyjny Pomorskiej Akademii Medycznej”, [online], 2008, nr 2, s. 37-40 [dostęp: 2017-11-03]. Dostępny w World Wide Web: https://www.pum.edu.pl/__data/assets/file/0003/14565/Czy_biblioteki_w_Szwecji.pdf.
- [11] *Norwegowie czytają książki*. In *Norwegofil* [online], 2017 [dostęp: 2017-11-03]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.norwegofil.pl/norwegowie-czytaja-ksiazki>.
- [12] *Norwegowie otworzyli na Spitsbergenie nowe archiwum - bibliotekę, która ma przechowywać kulturowy dorobek ludzkości*. In *Booklips* [online], 2017, 31 marca [dostęp: 2017-11-03]. Dostępny w World Wide Web: <http://booklips.pl/newsy/norwegowie-otworzyli-na-spitsbergenie-nowe-archiwum-biblioteke-ktora-ma-przechowywac-kulturowy-dorobek-ludzkosci/>; *Współczesna Biblioteka Aleksandryjska znajduje się w Norwegii. Czy pomoże ludzkości przetrwać „cyfrową apokalipsę”?*, „Komputer Świat”, [online], 2017, 5 kwietnia [dostęp: 2017-11-03]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.komputerswiat.pl/artykuly/redakcyjne/2017/04/wspolczesna-biblioteka-aleksandryjska-znajduje-sie-w-norwegii-czy-pomoze-ludzkosci-przetrwac-cyfrowa-apokalipse.aspx>.
- [13] Na ponad 5 000 000 mieszkańców, około 900 000 to przybysze z innych krajów, w tym prawie 100 000 Polaków, którzy są największą grupą osób z imigranckim pochodzeniem. Najwięcej imigrantów mieszka w Oslo i stanowią oni 33% mieszkańców, na ogólną liczbę prawie 670 000 osób zamieszkujących stolicę Norwegii.

Bibliografia:

- [1] Aabø S., *Are public libraries worth their price? : A contingent valuation study of Norwegian public libraries*, "New Library World", [online], 2005, Vol. 106, iss. 11/12, p. 487-495 [dostęp: 2017-11-03]. Dostępny w World Wide Web: <https://doi.org/10.1108/03074800510634973>.
- [2] Audunson R. A., Gjestrum L., *Training of librarians in Oslo*, "Scandinavian Library Quarterly", [online], 2012, Vol. 45, no. 3 [dostęp: 2017-11-03]. Dostępny w World Wide Web: <http://slq.nu/?article=volume-45-no-3-2012-7>.

- [3] *Bibliotekarforbundet* [online], 2017 [dostęp: 2017-11-03]. Dostępny w World Wide Web: <http://bibforb.no/en/norwegian-union-of-librarians/>.
- [4] Bielowicz M. (oprac.), *Biblioteka w Vennesla - intrygująca przestrzeń*. In *Infoarchitektura.pl* [online], 2012 [dostęp: 2017-11-03]. Dostępny w World Wide Web: <https://www.infoarchitekta.pl/artykuly:4-projekty:4802-bibliotekawvenneslaintrygujacaprzestrzen.html>.
- [5] Bienia S., Radzicka J., *Biblioteka na fiordzie*, „EBIB”, [online], 2015, nr 4 [dostęp: 2017-11-03]. Dostępny w World Wide Web: <http://open.ebib.pl/ojs/index.php/ebib/article/view/336>.
- [6] Budek D., *Czy biblioteki w Szwecji i Norwegii są lepsze?*, „Biuletyn Informacyjny Pomorskiej Akademii Medycznej”, [online], 2008, nr 2, s. 37-40 [dostęp: 2017-11-03]. Dostępny w World Wide Web: https://www.pum.edu.pl/__data/assets/file/0003/14565/Czy_biblioteki_w_Szwecji.pdf.
- [7] Gundersen A., *Biblioteki na mapie Norwegii* [online], 2010 [dostęp: 2017-11-03]. Dostępny w World Wide Web: http://www.ksiaznicapodlaska.pl/media/20101005/mapa_bib.pdf.
- [8] Gundersen A., *Norwegian libraries and special services for immigrant women* [online], 2011 [dostęp: 2017-11-03]. Dostępny w World Wide Web: <https://www.ifla.org/past-wlic/2011/150-gundersen-en.pdf>.
- [9] *Institutt for arkiv-, bibliotek- og informasjonsfag*. In *Høgskolen i Oslo og Akershus* [online], 2017 [dostęp: 2017-11-03]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.hioa.no/Om-HiOA/Fakultet-for-samfunnsvitenskap-SAM/ABI>.
- [10] Janda B. (oprac.), *Wizyta w norweskich bibliotekach*. In *Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Rzeszowie* [online], 2010 [dostęp: 2017-11-03]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.wimbp.rzeszow.pl/imprezy-i-wydarzenia/relacje/art,78,obserwacje-inspiracje-wizyta-studyjna-w-bibliotekach-norweskich.html>.
- [11] Kołomecka E., Śliwińska E., *Raport z wizyty studyjnej do Norwegii dla uczestników projektu „Biblioteki w społeczeństwie wiedzy - strategie dla przyszłości” odbywającej się w dniach 13-18 września 2010* [online], 2010 [dostęp: 2017-11-03]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.ksiaznicapodlaska.pl/site/projekty/bwsi/norwegia.html>.
- [12] *The Magic of the Library - A Fun Presentation of The University of Bergen Library*. In *YouTube* [online], 2017 [dostęp: 2017-11-03]. Dostępny w World Wide Web: <https://www.youtube.com/watch?v=wyTQ3pudf5k>.

- [13] Mrozowska B., *Trzeba zasiać ziarenko, czyli o wielokulturowych działaniach bibliotek*, „EBIB”, [online], 2014, nr 5 [dostęp: 2017-11-03]. Dostępny w World Wide Web: <http://open.ebib.pl/ojs/index.php/ebib/article/view/260>.
- [14] *National Library of Norway* [online], 2017 [dostęp: 2017-11-03]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.nb.no/English>.
- [15] *National Library of Norway*. In *Flickr* [online], 2017 [dostęp: 2017-11-03]. Dostępny w World Wide Web: https://www.flickr.com/people/national_library_of_norway/.
- [16] *National Library of Norway*. In *Wikipedia* [online], 2017 [dostęp: 2017-11-03]. Dostępny w World Wide Web: https://en.wikipedia.org/wiki/National_Library_of_Norway.
- [17] *Norsk Bibliotekforening* [online], 2017 [dostęp: 2017-11-03]. Dostępny w World Wide Web: <http://norskbibliotekforening.no/om-foreningen/about-norwegian-library-association/>.
- [18] *Norwegowie czytają książki*. In *Norwegofil* [online], 2017 [dostęp: 2017-11-03]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.norwegofil.pl/norwegowie-czytaja-ksiazki>.
- [19] *Norwegowie otworzyli na Spitsbergenie nowe archiwum - bibliotekę, która ma przechowywać kulturowy dorobek ludzkości*. In *Booklips* [online], 2017 [dostęp: 2017-11-03]. Dostępny w World Wide Web: <http://booklips.pl/newsy/norwegowie-otworzyli-na-spitsbergenie-nowe-archiwum-biblioteke-ktora-ma-przechowywac-kulturowy-dorobek-ludzkosci/>.
- [20] Solbakk S. A., *Wdrożenie depozytu cyfrowego w Bibliotece Narodowej Norwegii*, „Biblioteka”, [online], 2014, nr 18, s. 235-246 [dostęp: 2017-11-03]. Dostępny w World Wide Web: <http://pressto.amu.edu.pl/index.php/b/article/view/532>.
- [21] Starosta B., *Kształcenie bibliotekarzy w krajach nordyckich*. In J. Czyrek, B. Górna (red.), *Biblioteki i bibliotekarze XXI wieku : kształcenie, oczekiwania a rzeczywistość* [online], 2013, s. 47-56 [dostęp: 2017-11-03]. Dostępny w World Wide Web: http://www.dbc.wroc.pl/Content/23949/Biblioteki_i_bibliotekarze.pdf.
- [22] *Stavanger bibliotek og kulturhus* [online], 2017 [dostęp: 2017-11-03]. Dostępny w World Wide Web: <https://stavanger-kulturhus.no/Praktisk-informasjon/Information-in-English>.
- [23] *University of Bergen Library* [online], 2017 [dostęp: 2017-11-03]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.uib.no/en/ub>.

[24] Vaagan R., Holm S., *Professional values in Norwegian librarianship*, "New Library World", [online], 2004, Vol. 105, iss. 5/6, p. 213-217 [dostęp: 2017-11-03]. Dostępny w World Wide Web: <https://doi.org/10.1108/03074800410536649>.

[25] *Vennesla Library and Culture House*. In *Wikipedia* [online], 2017 [dostęp: 2017-11-03]. Dostępny w World Wide Web: https://en.wikipedia.org/wiki/Vennesla_Library_and_Culture_House.

[26] Witczak D., Sobkowiak K., *W przestrzeni wiedzy, czyli z wizytą w Bibliotece Uniwersytetu w Stavanger*, „Biblioteka i Edukacja”, [online], 2013, nr 4 [dostęp: 2017-11-03]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.bg.up.krakow.pl/newbie/index.php/bie/article/view/57/57>.

[27] *Współczesna Biblioteka Aleksandryjska znajduje się w Norwegii. Czy pomoże ludzkości przetrwać „cyfrową apokalipsę”?*, „Komputer Świat”, [online], 2017, 5 kwietnia [dostęp: 2017-11-03]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.komputerswiat.pl/artykuly/redakcyjne/2017/04/wspolczesna-biblioteka-aleksandryjska-znajduje-sie-w-norwegii-czy-pomoze-ludzkosci-przetrwac-cyfrowa-apokalipse.aspx>.

Informacja o autorze:

mgr Ewa Piotrowska - kustosz dyplomowany, sekretarz naukowy Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie, e-mail: ewa.piotrowska@libpost.up.krakow.pl, tel. 12 662 63 64.